

Middachten: vier eeuwen tuinkunst

TEKST: DANIËLLE VAN VLEUTEN

In de kasteeltuin. Foto: Machteld Klees

Landgoed Middachten ligt verscholen in het groen bij het kleine plaatsje De Steeg, ten oosten van Arnhem. Niet alleen het kasteel en de tuin zijn een bezoek waard. Ook de rest van het landgoed met bossen en landerijen leent zich goed voor een mooie wandeling of fietstocht. Middachten ligt aan de Veluwezoom, op de overgang van de hooggelegen Veluwe naar de uiterwaarden van de IJssel.

Landgoed Middachten is in totaal ongeveer 1100 hectare groot en al 800 jaar oud. Al die tijd is het in privébezit, door erfenissen van de ene familie naar de andere overgegaan. Inmiddels zijn we toe aan de 25e generatie. Bijzonder is de continuïteit en schoonheid van het landgoed. In de basis is er al eeuwen weinig veranderd. Behalve dat het landgoed door een snelweg wordt doorsneden en de ontwikkeling nog steeds doorgaat. 'Iedereen wil wat achterlaten', vertelt tuinbaas Paul Klein Gunnewiek op een zonnige voorjaarsdag. 'De laatste gravin heeft in 1985 de kruidentuin toegevoegd. Deze wordt onderhouden door tien vrijwilligers, onze "kruidendames". Het is uniek dat tot op de dag van vandaag van alle verschillende stijlen in tuinarchitectuur nog voorbeelden te zien zijn.

Groene kamers en lange zichtlijnen

In de jaren '80 kreeg Paul de kans om in de tuinen bij Middachten aan de slag te gaan dankzij een regeling van oud-premier Joop den Uyl. De regeling moest ervoor

zorgen dat landgoederen met historische waarde werden behouden. Paul is nooit meer weggegaan en zorgt met veel passie en plezier voor het in stand houden van de tuin. Ontwerper Hugo Poortman (1858-1953) heeft een grote stempel gedrukt op de huidige inrichting. 'Poortman heeft lange tijd in Frankrijk gewerkt en heeft zich bij het ontwerp van deze tuin laten inspireren door de tuinen van Versailles. Kenmerkend zijn de lange zichtlijnen en indeling in groene kamers, uitgelijnd op het kasteel. Er is een spel van licht en donker en door de verschillende kamers is niet alles in een keer te overzien.'

Leifruit en citrusplanten

Pauls persoonlijke interesse gaat vooral uit naar de leifruitbomen en citrusplanten. In de orangerie uit 1830 overwinteren de exotische planten, waaronder citroenen en sinaasappelbomen in grote potten. 'Dat ik die citrussen mag snoeien, vind ik echt geweldig', zegt Paul, 'Een leiboom naar je hand zetten is ware hovenierskunst. Oude leiboomsoorten hebben we teruggeplaatst met de

hulp van Jan Freriks, dé autoriteit op het gebied van leifruit. We hebben appels en peren, en steenvruchten zoals perzik, abrikoos, perzik en kers. Die doen het goed tegen de warme muren.' Het fruit in de tuinen van Middachten staat er niet voor de oogst. 'Een groot deel is al door de dieren opgegeten voordat we kunnen plukken. Wat overblijft gaat naar de vrijwilligers.'

Openluchttheater van taxus

Paul werkt fulltime en heeft een collega die drie dagen per week in de tuin werkt. Ze hebben hulp van twaalf mensen van de sociale werkplaats. 'Iedereen heeft zijn eigen kwaliteit en ze vullen elkaar goed aan. Voor de grote rozentuin hebben we vijf rozensnoeiers en bij het strak snoeien van de taxushagen van het theater komt elk jaar dezelfde zzp'er meehelpen.' Het groene theater is een bijzondere ruimte in de tuin, uniek in zijn soort. In juni zijn elke week voorstellingen in het openluchttheater, van film tot toneel en muziek. Achter de taxuscoullissen heeft het theater twee kleedruimtes. Familievermaak was in vroegere dagen een belangrijk onderdeel van een tuin. Een gebruik dat uit Engeland kwam overwaaien. In de zomer worden in Middachten nog steeds een tennisbaan en croquet spel opgebouwd in de tuin. Van het oude doolhof is helaas weinig overgebleven.

Spelen met planten

Ook Paul wil wat achterlaten en zet zich bijvoorbeeld in voor het behoud van bijzondere boomsoorten, zoals de witte paardenkastanje met ingesneden blad (*Aesculus hippocastanum* 'Laciniata'). 'Een nieuwe boom heb ik geënt vanuit de originele boom. Op de wat kalere delen van de tuin probeer ik dingen uit, zodat het groen wordt. Dat is mooier en het scheelt in het onderhoud. Ik speel met planten, kijk naar wat er nodig is en ga daarin mee. Uitlopers van taxusbomen met een bijzondere vorm laat ik bijvoorbeeld doorgroeien en knip ik in de vorm van een specht of eekhoorn. Met het oog op de klimaatverandering wil ik sommige delen van de tuin meer mediterraan gaan inrichten, onder meer met planten uit de orangerie.'

Exoten van verre reizen

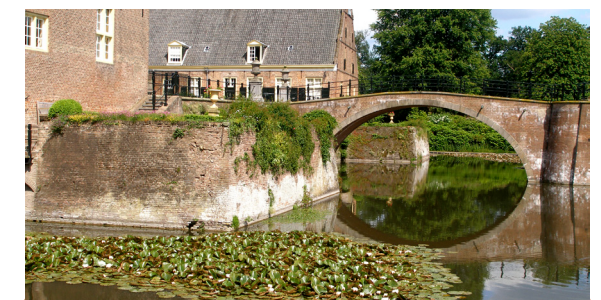
De huidige graaf van Middachten, Franz zu Ortenburg, vindt het belangrijk om het landgoed te delen met de maatschappij. Daarom worden kasteel en tuin gedurende de zomer opengesteld voor publiek. Net als tijdens speciale gelegenheden, zoals de Moestuindagen of de Dag van het Kasteel. Als bron van inkomsten zijn er ook een B&B en vergaderzalen op het terrein. Eén vergaderzaal is gevestigd in de voormalige squashzaal uit 1914, de oudste van Nederland. Ook worden er tentoonstellingen georganiseerd en is er een kerstopstelling. Middachten heeft in 2025 als thema: Van Siebold Plantenkracht. In de 19e eeuw was het vrij gebruikelijk dat de adel van verre reizen exotische planten meenam, als teken van rijkdom. Net als

Philipp Franz von Siebold (1796-1866), een militaire arts van Duitse komaf, dat deed tijdens zijn reizen naar Japan. Een route door de tuinen van Middachten leidt je langs de bijzondere soorten uit verre oorden. Zo staat er een 150 jaar oude Cederboom te pronken die is meegenomen uit Libanon.

Familievermaak was in vroegere dagen een belangrijk onderdeel van een tuin. Een gebruik dat uit Engeland kwam overwaaien

Paul Klein Gunnewiek. Foto: Daniëlle van Vleuten

De slotgracht. Foto: Machteld Klees

PRAKTISCHE INFORMATIE

Adres: Landgoed Middachten 3, De Steeg. De tuinen zijn geopend van juni t/m september van woensdag t/m zondag, 12.30-16.30 uur. Het kasteel is geopend in juli (m.u.v. 6 juli) en augustus op zondagen en van 10 t/m 14 december 2025.

Meer informatie: www.middachten.nl